

Навчальна програма «Історія України. 8 клас. НУШ»

Розроблена на основі модельної навчальної програми «Історія

України. 7—9 класи» для закладів загальної середньої освіти

(авт. Гісем О. В., Бойко В. І., Василенко Я. Л., Даниленко В. М., Мартинюк О. О., Охредько О. Е., Сирцова О. М., Тарасюк Т. Д.)

Пояснювальна записка

Курс «Історія України» в 8 класі є продовженням систематичного вивчення курсів історії в закладах загальної середньої освіти. Його особливостями є: по-перше, курс відповідає вимогам систематичного вивчення історії та громадянської освіти; по-друге, матеріал викладається за хронологічним і змістово-логічним принципом; по-третє, у курсі простежується вплив подій світової історії на події на теренах України, а також подій на теренах України на події світової історії; по-четверте: події, які стосуються історії України, розглядаються з урахуванням територіальної цілісності України (або в кордонах сучасної України).

Головною метою курсу є сприяння формуванню в учнів та учениць загальнолюдських цінностей, а завдяки створенню в них уявлень про минуле людства та України, зокрема — розвитку почуття патріотизму й гідності, поваги до власного минулого та минулого інших народів, ознайомлення з процесами розвитку людського суспільства, взаємовідносин людини із суспільством і природою через осмислення минулого, сучасного та взаємозв'язку між ними й взаємовпливу, відданості політичним, морально-духовним і культурним цінностям українського народу, прихильності ідеям миру, демократії, прав і свобод.

Мета реалізовується через виконання таких завдань:

- продовження формування усвідомленого вивчення історії;
- надання необхідного понятійного апарату
- формування навичок дослідницької діяльності відповідно до вікових особливостей учнів та учениць;
- формування здатності до практичного використання, творчого втілення набутих компетентностей у повсякденному житті суспільства й особистості.

Програма ґрунтується на визначених Державним стандартом ціннісних орієнтирах, а саме:

- повага до особистості учня та визнання пріоритету його інтересів;
- забезпечення рівного доступу кожного учня до освіти;
- дотримання принципів академічної доброчесності;
- становлення вільної особистості учня, підтримка його самостійності, підприємливості та ініціативності, розвиток критичного мислення та впевненості в собі;
- формування культури здорового способу життя учня;

– створення освітнього середовища без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу

Під час реалізації програми учні та учениці відповідно до Додатка 17 Державного стандарту базової середньої освіти, використовуючи змістовий потенціал курсу, мають продовжувати комплексно формувати такі ключові компетентності:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність; • навчання впродовж життя;
- громадянська та соціальна компетентності;
- культурна компетентність;
- підприємливість і фінансова грамотність.

А також предметні компетентності:

- хронологічна компетентність, тобто вміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати близькі та далекі причинно-наслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляти зміни й тяглість життя суспільства;

- просторова компетентність — уміння орієнтуватися в історичному просторі та знаходити взаємозалежність у розвитку суспільства, господарства, культури й природного довкілля;

- інформаційна компетентність — уміння працювати із джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначати їхню надійність, виявляти та критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;

- логічна компетентність — уміння визначати й застосовувати теоретичні поняття для аналізу та пояснення історичних подій і явищ, ставити запитання та шукати відповіді, розуміти множинність трактувань минулого й зіставляти різні його інтерпретації;

- аксіологічна компетентність — уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу або відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

Курс має розвивати пізнавальний інтерес учнів та учениць до минулого через створення умов для активної взаємодії між ними та вчителем/вчителькою, адже постійне залучення учнівства до активної різноманітної діяльності може забезпечити реальне досягнення позитивних результатів. Ціннісний компонент спрямований на формування учнів та учениць як повноцінних людей, які знають загальновизнані правила поведінки, дотримуються їх у школі й поза школою, не байдужі до нехтування ними та реагують відповідно до можливостей. Вони орієнтують на рефлексію про принципи власної поведінки й поведінки інших людей, застосування вмінь

розв'язувати світоглядні (ціннісні, моральні) конфлікти та робити відповідальний вибір.

У викладанні курсів пріоритетними є:

- формування інтересу до історії;
- набуття системних сучасних знань про факти, події, явища, тенденції в розвитку України та світу;
- розвиток історичного, критичного і творчого мислення, здатності розуміти загальний перебіг історичного процесу та проблеми, що постають перед країною і світом, уміти формулювати й обстоювати власні погляди;
- удосконалення базових методів дослідження історії в межах навчального курсу;
- ознайомлення зі світовими культурними надбаннями, зокрема із цінностями та історико-культурними традиціями українського народу;
- усвідомлення ключових соціальних процесів, що впливають на життя людей, бачення суспільних явищ у конкретно-історичних умовах.

Курс «Історія України» складається з 5 тем і розрахований на 52 години.

Структура курсу

№	Назва теми	Кількість годин
1	Українські землі у складі сусідніх держав. Люблінська унія. Берестейська церковна унія	10
2	Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII ст.)	6
3	Козацька революція середини XVII ст.	10
4	Військо Запорозьке (Гетьманщина) та інші українські землі в другій половині XVII — на початку XVIII ст.	14
5	Розподіл українських земель між імперіями. Загибель Козацької держави та Кримського ханства	8
6	Узагальнення до курсу. Історія України в контексті епохи Ранньомодерної доби	4

№	Тема уроку	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності
Тема І. Українські землі у складі сусідніх держав. Люблінська унія.			

Берестейська церковна унія (10 годин)

1	Вступ. Ранньомодерна доба історії України. Періодизація. Хронологічні межі. Взаємозв'язок між історією України та всесвітньою історією. Історичні джерела	<i>Учень/учениця:</i> • називає: хронологічні межі ранньомодерної доби історії України; видатних дослідників і дослідниць Середньовічної історії України та їхні відкриття; • наводить приклади різних видів історичних джерел Ранньомодерної доби історії України; • формулює загальний зміст курсу історії України; • розуміє та пояснює визначення понять: «Ранньомодерна доба історії України», «Козацька держава»; роль історичної періодизації;	• розповідь та пояснення вчителя/вчительки; • бесіда вчителя з класом; • виконання учнями та ученицями пізнавальних завдань, дидактичних вправ та інтерактивних ігор; • відвідування музеїв, виставок, археологічних пам'яток та пам'яток культури тощо (упродовж навчального року); • розв'язання хронологічних задач; • поповнення словникового запасу новими поняттями й термінами; • робота з лінією часу, різними видами історичних джерел, історичною картою.
2	Українські землі у складі сусідніх держав: Великого князівства Литовського, Польського королівства, Великого князівства Московського/Московс	• описує етнічний і релігійний склад населення українських земель; • розуміє особливості розвитку міст на українських землях у XVI ст.; • називає дати підпорядкування українських земель сусіднім	• розповідь та пояснення вчителя/вчительки; • фронтальна бесіда вчителя/вчительки з класом; • колективні

	ького Османської Становий суспільства царства, імперії. устрій	державам; демонструє знання перебігу подій, явищ, процесів у часі в межах теми; замки, які функціонували на українських землях у зазначений період; розуміє, пояснює та застосовує поняття: «Литовський статут».	обговорення (дискусія) за темами: «Чим відрізнялися устрій і система управління українськими землями у складі різних держав?»,
3	Люблінська унія 1569 р. та її вплив на українське суспільство. Основні риси політичної культури Речі Посполитої.	- називає дати Люблінської унії; - визначає основний зміст Люблінської унії; - розуміє, пояснює та застосовує поняття й терміни: «воеводство», «Річ Посполита», «республіка», «федеративна держава», «стани», «українська шляхта», «магнати», «пани», «сейм», «вальний сейм», «сеймики»;	- розповідь та пояснення вчителя/вчительки; - фронтальна бесіда вчителя/вчительки з класом; - спільне виконання завдань у межах дослідницької діяльності (робота з текстовими й візуальними джерелами, хронологічними та синхроністичними таблицями, контурними картами);
4	Соціально-економічний розвиток українських земель у XVI ст. Міста на українських землях. Замки. Поширення фільваркового господарства. Зміни у становищі селянства. Господарське освоєння Дикого Поля.	розкриває роль магдебурзького права й цехової організації ремісництва в розвитку міського життя на українських землях, етнічному складі, правовому становищі руського (українського) населення міст;	- розповідь та пояснення вчителя/вчительки; - фронтальна бесіда вчителя/вчительки з класом;
5	Церковні та релігійні проблеми в Україні XVI ст. Князі Острозькі. Етнічний і	- називає час реформаційних і контрреформаційних процесів на українських землях; - описує становище православної	- пояснення вчителя; - бесіда з класом; - колективні

	релігійний склад населення українських земель. Становище православної церкви на українських землях. Вплив Реформації і Контрреформації на релігійне життя. Міжконфесійні відносини.	церкви на українських землях; діяльність єзуїтських колегіумів на теренах України;	обговорення (дискусія) за темою: «Вплив ідей протестантизму на розвиток українського суспільства»,
6	Берестейська церковна унія 1596 року та її наслідки. Полемічна література.	• демонструє знання перебігу подій, що спричинили підписання Берестейської унії; • називає дату підписання Берестейської унії (заснування греко-католицької церкви), питання, навколо яких розгорталися суперечки між авторами полемічної літератури;	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • колективні обговорення (дискусія) за темою: «Берестейська унія: за і проти»,
7	Церковне життя в Україні першої половини XVII ст.	• з'ясовує та пояснює на прикладах відмінності між католицькою, православною і протестантськими церквами; міжконфесійні відносини;	• пояснення вчителя; • бесіда з класом;
8	Культурне життя на українських землях у XVI – першій половині XVII ст. Братський рух. Розвиток освіти та книгодрукування. Острозька академія. Архітектура. Іконопис.	• пояснює особливості та причини розвитку освіти на українських землях у Ранньомодерну добу; • розуміє, пояснює та застосовує поняття й терміни: «вертеп», «Пересопницьке Євангеліє», «колегія», «слов'яно-греко-латинська школа», «церковні братства», «ставропігія»; • дає характеристику історичним персоналіям: Гальшка (Ельжбета) Острозька, Герасим і Мелетій Смотрицькі, Іван Федорович, Іпатій Потій, Йов Борецький, Йосиф Велямин Рутський) із використанням інформації з різних джерел;	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • колективні обговорення (дискусія) за темою: «Причини, результати й наслідки братського руху»; • коментований перегляд тематичних навчальних фільмів і відеоматеріалів, презентацій.
9	Узагальнення знань з теми «Українські	• порівнює та встановлює відмінності статусу й системи	• вправи різного рівня складності з

	землі у складі сусідніх держав. Люблінська унія. Берестейська церковна унія»	управління українських земель у складі Великого князівства Литовського, Польського королівства, Великого князівства Московського/Московського царства, Османської імперії;	визначення історичної постаті, аналізу історичного джерела; пошук та розрізнення первинних і вторинних джерел на задану тему;
10	Тематичне оцінювання	розуміє, пояснює, аналізує причини, перебіг, результати та наслідки історичних подій, дає власне судження історичним постатям.	вправи різного рівня складності з визначення історичної постаті, аналізу історичного джерела; пошук та розрізнення первинних і вторинних джерел на задану тему;
Тема II. Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII ст.) (6 годин)			
11	Походження українського козацтва. Дмитро Вишневецький. Запорозька Січ	- знає причини, передумови та час виникнення українського козацтва, заснування Запорозької Січі, формування реєстрового козацтва; - дає власну характеристику історичним постатям (Дмитро (Байда) Вишневецький; - називає хронологічні межі існування Хортицької, Томаківської, Базавлуцької, Микитинської, Чортомлицької Січей;	- пояснення вчителя; - бесіда з класом; - коментований перегляд тематичних навчальних фільмів і відеоматеріалів, презентацій;
12	Козацькі повстання (козацькі війни) кінця XVI ст.	- визначає лідерів козацьких повстань кінця XVI ст., 20—30-х рр. XVII ст. (Криштоф Косинський, Северин (Семерій) Наливайко; - позначає на карті напрямки морських походів козаків, території, на яких відбувалися козацькі повстання кінця XVI ст.	- пояснення вчителя; - бесіда з класом; - коментований перегляд тематичних навчальних фільмів і відеоматеріалів,

			презентацій; • колективні обговорення (дискусія) за темами: «Козацькі повстання: мета і наслідки»,
13	Походи козаків першої чверті XVII ст. Петро Конашевич-Сагайдачний	• наводить приклади участі козаків у війнах Речі Посполитої та європейських війнах; • розповідає про морські походи козаків; • дає власну характеристику історичним постатям (П. Конашевич-Сагайдачний);	• пояснення вчителя; • бесіда з класом;
14	Козацтво і православна церква. Козацтво і братський рух. Реформи Петра Могили. Києво-Могилянський колегіум	• описує взаємозв'язок козацтва, православної церкви та братського руху; • з'ясовує і пояснює сутність реформ Петра Могили;	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • коментований перегляд тематичних навчальних фільмів і відеоматеріалів, презентацій; • колективне обговорення (дискусія) за темою: «Козацтво і православна церква»;
15	Козацькі повстання 20—30-х рр. XVII ст.: причини, перебіг і наслідки	• визначає лідерів козацьких повстань 20—30-х рр. XVII ст. Марко Жмайло, Тарас Федорович (Трясило), Іван Сулима, Павло Павлюк (Бут), Дмитро Гуня, Яків Острянин (Остряниця));	• пояснення вчителя; • бесіда з класом;
16	Узагальнення знань з теми «Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII ст.)». Тематичне	• розуміє, пояснює, аналізує причини, перебіг, результати та наслідки історичних подій, дає власне судження історичним постатям.	• вправи різного рівня складності з визначення історичної постаті, аналізу

	оцінювання		історичного джерела; пошук та розрізнення первинних і вторинних джерел на задану тему;
Тема III. Козацька революція середини XVII ст. (10 годин)			
17	Передумови козацької революції середини XVII ст. Богдан Хмельницький	знає хронологічні рамки козацької революції середини XVII ст. і війни за суверенітет козацької держави, дати головних битв козацької революції, укладення Зборівського, Білоцерківського договорів, «Березневих статей», Віленського перемир'я; час Молдовських походів, час діяльності Б. Хмельницького.	- пояснення вчителя; - бесіда з класом; - виконання вправ на визначення причин, приводу козацької революції;
18	Козацько-кримський союз. Події 1648–1649 рр.	- розуміє еволюцію повстання Богдана Хмельницького: від боротьби за станові права до війни за суверенну державу, та сутність козацької революції, що зумовила створення української козацької держави; - розуміє зміст термінів, понять і назв «Генеральна рада», «гетьман», «генеральна старшина», «універсал», «полк», «сотня», різницю між поняттями «Військо Запорозьке / Гетьманщина» та «Військо Запорозьке Низове / Запорозька Січ»;	- пояснення вчителя; - бесіда з класом; - опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних, документальних, художніх фільмів, презентацій;
19	Події 1648–1649 рр. Зборівський договір	- упорядковує у визначений спосіб хронологічну інформацію про історичні події й процеси у межах розділу/курсу, синхронізує події на українських теренах з подіями у світі; - висловлює обґрунтовані судження щодо ролі особи в минулому (на прикладі Б.	- пояснення вчителя; - бесіда з класом; - опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних, документальних, художніх фільмів, презентацій;
20	Події 1650–1651 рр. Битва під	судження щодо ролі особи в минулому (на прикладі Б.	пояснення вчителя;

	Берестечком і Білоцерківський договір. Іван Богун	Хмельницького, І. Богуна); • визначає передумови, причини, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів (на прикладі важливих подій козацької революції середини XVII ст.); • описує перебіг козацької революції середини XVII ст. за картою, позначаючи місця ключових подій та територіальні зміни, пов'язані з укладенням політичних угод періоду війни;	• бесіда з класом; • опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних, документальних, художніх фільмів, презентацій;
21	Битва під Батогом. Молдовські походи. Жванецька битва	• визначає чинники, що впливали на залученість до подій козацької революції середини XVII ст. представників різних груп населення, держав та історичних діячів; • порівнює козацьку революцію середини XVII ст. з іншими подібними подіями історичного періоду у Європі (за визначеними вчителем критеріями);	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних, документальних, художніх фільмів, презентацій;
22	Українська козацька держава – Військо Запорозьке	• характеризує устрій козацької держави Війська Запорозького; • спираючись на логіку причинно-наслідкових і просторових зв'язків, прогнозує подальший перебіг подій, явищ, процесів та оцінює можливі зміни на теренах України та в регіональній політиці внаслідок подій козацької революції середини XVII ст.;	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних, документальних, художніх фільмів, презентацій;
23	Зовнішня політика козацької держави у пошуку союзників	• визначає місце держави Війська Запорозького в системі міжнародних відносин середини XVII ст. • формулює і аргументовано висловлює, відстоює у дискусії власні погляди та переконання щодо різних аспектів історії козацької революції середини XVII ст.;	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних, документальних, художніх фільмів, презентацій;

24	Українсько-московський договір 1654 р. Воєнно-політичні події 1654–1657рр.	- висловлює обґрунтовані судження щодо ролі історичних діячів (наприклад, Б. Хмельницького) у перебігу подій на теренах України; - оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку;	- пояснення вчителя; - бесіда з класом; - опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних, документальних, художніх фільмів, презентацій;
25	Узагальнення знань з розділу «Козацька революція середини XVII ст.»		вправи різного рівня складності з визначення історичної постаті, аналізу історичного джерела; пошук та розрізнення первинних і вторинних джерел на задану тему;
26	Тематичне оцінювання		

Тема IV. Військо Запорозьке (Гетьманщина) та інші українські землі в другій половині XVII — на початку XVIII ст. (14 годин)

27	Іван Виговський. Гадяцька угода. Україно-московська війна. Конотопська битва	- знає дати Конотопської битви, Чигиринських походів, укладення Гадяцької угоди, Андрусівського перемир'я, Бахчисарайський договору, «Вічного миру», створення Конституції Пилипа Орлика; - знає факти діяльності Івана Виговського, Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького, Петра Дорошенка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича, Івана Сірка, Марії Магдалини Мазепи, Івана Мазепи, Пилипа Орлика; - розуміє зміст термінів, понять і назв «Руїна», «Чорна рада»,	- пояснення вчителя; - бесіда з класом; - опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних і документальних фільмів, презентацій;
28	Початок Руїни. Юрій Хмельницький. Розкол Гетьманської держави	розуміє зміст термінів, понять і назв «Руїна», «Чорна рада»,	- пояснення вчителя; - бесіда з класом; - колективне обговорення (дискусія): «Чи

		«козацьке бароко», «Слобідська Україна», «займанщина», «конституція».	можна було уникнути розколу Гетьманщини)?
29	Павло Тетеря та Іван Брюховецький. Андрусівське перемир'я	• упорядковує у визначений спосіб хронологічну інформацію про історичні події й процеси у межах розділу/курсу, синхронізує події на українських теренах з подіями у світі; • встановлює взаємозв'язки між подіями, явищами, процесами, вчинками історичних діячів/діячок в умовах українсько-московської війни 1658–1659 рр., Руїни, Північної війни;	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних і документальних фільмів, презентацій;
30	Петро Дорошенко. Спроби об'єднання Лівобережної та Правобережної Гетьманщини. Дем'ян Многогрішний	• визначає передумови, причини, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів на українських землях у другій половині XVII – на початку XVIII ст.; • описує за картою розвиток історичних подій на українських теренах, показує адміністративно-територіальні зміни, пов'язані з укладенням політичних угод, міграційними процесами;	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних і документальних фільмів, презентацій;
31	Іван Самойлович. Чигиринські походи. Бахчисарайський мир. «Вічний мир»	• висловлює судження щодо ролі запорозького козацтва у військово-політичних подіях українсько-московської війни 1658–1659 рр., Руїни, виступу І. Мазепи;	• пояснення вчителя; • бесіда з класом;
32	Правобережне козацтво в останній чверті XVII ст. Запорозьке козацтво. Іван Сірко	• порівнює становище слобідських козацьких полків, запорозького козацтва; • пояснює роль сусідніх держав у військово-політичних подіях на українських теренах у другій половині XVII – на початку XVIII ст.; • визначає особливості політичного устрою Української козацької держави, зміни в	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних і документальних фільмів, презентацій;
33	Заселення і розвиток Слобідської України.	політичного устрою Української козацької держави, зміни в	• пояснення вчителя;

	Слобідські козацькі полки	соціальній структурі суспільства, особливості економічного розвитку у другій половині XVII – на початку XVIII ст.; • висловлює обґрунтовані судження щодо ролі в історії (на прикладі Івана Виговського, Петра Дорошенка, Івана Сірка, Івана Мазепи, Пилипа Орлика, Марії Магдалини Мазепи);	• бесіда з класом; • опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних і документальних фільмів, презентацій;
34	Гетьманство Івана Мазепи	• визначає особливості Конституції Пилипа Орлика як правової пам'ятки; • називає витoki та характерні риси розвитку української культури, пам'ятки мистецтва українського бароко; розкриває роль меценатства представників старшинських родин у розвитку української культури.	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних і документальних фільмів, презентацій;
35	Антимосковське повстання та його поразка. «Конституція Пилипа Орлика». Місце Гетьманщини в європейській дипломатії	• формулює і аргументовано висловлює, відстоює у дискусії власні погляди та переконання щодо впливу ключових політичних подій історичного періоду на становище та подальший розвиток українського суспільства; • оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку.	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • колективне обговорення (дискусія): «Причини й наслідки антимосковського повстання гетьмана Івана Мазепи»
36	Іван Скоропадський. Павло Полуботок. Перша малоросійська колегія		• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних і документальних фільмів, презентацій;

37	Події національно-визвольної війни угорського народу 1703—1711 рр. під проводом Ференца II Ракоці на Закарпатті	• пояснення вчителя; • бесіда з класом;
38	Українська культура другої половини XVII — початку XVIII ст. «Козацьке бароко». Видатні представники й пам'ятки	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • колективне обговорення (дискусія): «Чи було підпорядкування Київської православної митрополії Московському патріархату неминучим?»; • опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних і документальних фільмів, презентацій;
39	Узагальнення знань з теми «Військо Запорозьке (Гетьманщина) та інші українські землі в другій половині XVII — на початку XVIII ст.»	• створення повідомлення для соціальної мережі на обрану історичну тематику; • вправи різного рівня складності з визначення історичної постаті, аналізу історичного джерела; пошук та розрізнення первинних і вторинних джерел на задану тему;
40	Тематичне оцінювання	

Тема V. Розподіл українських земель між імперіями. Загибель Козацької держави та Кримського ханства (8 годин)

41	Відродження гетьманства. Данило Апостол. Правління гетьманського уряду. Нова Січ	називає хронологічні межі існування Гетьманщини, Нової Січі, гайдамацького та опришківського рухів, реформ Марії-Терезії та Йосифа II; дати остаточної ліквідації гетьманства й козацького устрою, Запорозької Січі, поділів Речі Посполитої, ліквідації Кримського ханства, російсько-турецьких війн XVIII ст.; установлює послідовність ключових подій, синхронізує події на українських землях із подіями в різних регіонах світу;	- пояснення вчителя; - бесіда з класом;
42	Ліквідація гетьманства і козацького устрою в Україні. Кирило Розумовський. Підкорення Кримського ханства	називає видатних українських композиторів другої половини XVIII ст. (Артем Ведель, Максим Березовський, Дмитро Бортнянський) та пояснює їх внесок у розвиток музичного мистецтва;	- пояснення вчителя; - бесіда з класом; - опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних, документальних фільмів, презентацій;
43	Слобідська Україна в XVIII ст. Нищення козацького строю Слобідської України	- розпізнає і називає видатні споруди українського бароко, створені Степаном Ковніром, Іваном Григоровичем-Барським, Якимом Погребняком; - описує спроби гетьманів Данила Апостола й Кирила Розумовського зі збереження автономії та реформування Гетьманщини;	- пояснення вчителя; - бесіда з класом; - опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних, документальних фільмів, презентацій;
44	Українські землі у складі Речі Посполитої. Опришківський рух. Гайдамацькі повстання. Коліївщина	- наводить приклади видатних представників і зразків/пам'яток літератури, музичного та образотворчого мистецтва, архітектури першої половини — середини XVIII ст.; - з'ясовує кліматичні відмінності	- пояснення вчителя; - бесіда з класом; - опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних, документальних фільмів,

		Півдня України; пояснює їх вплив на господарську діяльність;	презентацій;
45	Поділи Речі Посполитої. Російсько-турецькі війни. Участь у них козаків	• демонструє знання перебігу гайдамацьких повстань, Коліївщини, опришківського руху; • називає наслідки втручання російського уряду в управління Гетьманщиною за Першої і Другої Малоросійських колегій та «Правління гетьманського уряду»;	• пояснення вчителя; • бесіда з класом;
46	Становище західноукраїнських земель, життя населення. Реформи Марії-Терезії та Йосифа II	• пояснює особливості розвитку української освіти й науки у XVIII ст.; • позначає на карті основні політичні зміни періоду: занепад і загибель Козацької держави, ліквідацію Запорозької Січі, Кримського ханства, розподіл українських земель між двома імперіями; використовує інформацію з історичних і географічних карт, іншого умовно графічного матеріалу для опису та характеристики цих подій, явищ, процесів;	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • колективне обговорення (дискусія): «Реформи Марії-Терезії та Йосифа II»
47	Українська культура. Освіта. Наука. Музичне та образотворче мистецтво. Архітектура	• розуміє, пояснює та застосовує поняття й терміни: «академія», «гайдамаки», «козацькі літописи», «Коліївщина», «опришки», «паланка», «межа осілості»;	• пояснення вчителя; • бесіда з класом; • опрацювання ілюстративного ряду підручника, перегляд навчальних, документальних фільмів, презентацій;
48	Тематичне оцінювання	• дає характеристику історичним персоналіям (Данило Апостол, Кирило Розумовський, Петро Калнишевський, Григорій Сковорода, Йоганн Пінзель, Олекса Довбуш) із використанням інформації з різних джерел, зокрема, відео- та аудіоматеріалів, матеріалів музейних експозицій; формулює власні судження про вчинки історичних осіб; • з'ясовує відмінності життя населення українських земель під владою Російської імперії і монархії австрійських Габсбургів,	• вправи різного рівня складності з визначення історичної постаті, аналізу історичного джерела; пошук та розрізнення первинних і вторинних джерел на задану тему;

		на Закарпатті та в Північній Буковині; • характеризує російську імперську політику щодо Півдня України; • визначає результати та наслідки російсько-турецьких війн XVIII ст. для України, поділів Речі Посполитої; • оцінює вплив реформ Марії-Терезії та Йосифа II на становище західноукраїнських земель; наслідки для кримськотатарського народу ліквідації державності; • формулює історичне значення нищення Козацької держави, козацького устрою Слобідської України та Запорозької Січі	
--	--	--	--

Узагальнення до курсу. Історія України в контексті епохи Ранньомодерної доби (4 години)

49	Здобутки українського суспільства в ранньомодерну добу	• демонструє знання перебігу подій, явищ, процесів на теренах України в межах історичної епохи;	• узагальнююча вікторина, складання узагальнюючих карт пам'яті, інфографіки, дискусія «Козацька доба: здобутки, спадщина і уроки для нащадків»;
50	Особливості суспільного життя України XVI–XVIII ст.	• співставляє особливості розвитку українських земель із загальноєвропейським історичним процесом Ранньомодерної доби;	
51	Внесок України у формування європейської цивілізації	• описує зміни в політичному, соціально-економічному, духовному та культурному розвитку українських земель протягом другої половини XVI–XVIII ст.; називає чинники цих змін;	
52	Підсумковий урок	• локалізує ключові історичні події періоду в географічному просторі; • спираючись на логіку причинно-наслідкових і просторових зв'язків, прогнозує подальший перебіг подій, явищ, процесів та оцінює можливі зміни в розвитку суспільства в	

		наступний історичний період; • називає/описує найважливіші історико-культурні пам'ятки та культурні центри українського народу козацької доби; • аргументовано висловлює власні судження стосовно важливості духовних і матеріальних здобутків українського суспільства та сусідніх народів за періоду Ранняго Нового часу для подальшого суспільного розвитку; • обґрунтовує важливість заходів щодо збереження і популяризації пам'яток історії, культури та туристичних об'єктів; • дотримується принципів академічної доброчесності в навчанні, науковій та іншій творчій діяльності.	
--	--	---	--